

אַרְבַּע אֲנַפִּין לְכָל חֵד, דְרַמִּיזִין (ס"א בַּה) בְּה' בְּחוּשְׁבֹן ל' תֵּלַת יוֹדִין, (נ"א עוֹלָם ל'). וְאֵינּוֹן בְּרֵאשֵׁי תֵּלַת אֲזְכָרוֹת, דְּאֵינּוֹן י"י מְלָךְ, י"י מְלָךְ, י"י מְלָךְ, לְעוֹלָם וָעֶד. וַיִּקּוּם רַבִּי אֲבָא עִמָּהוֹן, דְּאֵיהּוּ חוּשְׁבַנְיָה ד', אַרְבַּע חִיּוֹן. (דף רכ"ג ע"ב).

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֵיהּוּ כְּאֵילָנָא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְחֻבְרַי, דְּאֵינּוֹן חֲמִשָּׁה דְאֲדַפְרָנָא, כְּעַנְפִּין דְּאֵילָנָא רַבְרַבִּין דְדַמְיִין לְרֹעֵין וְשׁוֹקִין.

קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַיִּתְחַדְשׁוּן מְלִין מְפוּמָּךְ, בְּהַאי קְרָא דְמַלְקָדְמִין. לְמַנְצָח, תַּמָּן נְצַח, נְגוּן צַח. וּבֵיהּ אַתְקָרִי יְהוּהּ מְאִרִי נְצַחֵן קְרַבִּין, לְגַבִּי אוּמִין עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת דְעַלְמָא, וְרַחֲמִין וְדִינָא לְיִשְׂרָאֵל. וְרִזָּא דְמְלָה, (משלי יא) וּבְאֲבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. מ"ל, שְׁבַעֲיָן שְׁמָהֵן אֵית לֵיהּ, וְעַם נְצַח וְהוּד, ע"ב, כְּחוּשְׁפִין חֶסֶד, וְרִזָּא דְמְלָה, (תהלים טז) נְעִימּוֹת בִּימִינְךָ נְצַח.

הוּד, בֵּיהּ (דברי הימים א טז) הוּדוּ לִי. צְדִיק, בֵּיהּ (תהלים לג) רְנָנוּ צְדִיקִים בֵּיהוָה. וּבֵיהּ (ירמיה לא) רְנֹו לִיעֲקֹב שְׁמָחָה. תַּפְאָרְתָּ, בֵּיהּ הִלְלוּ אֵל. הִלְלוּיָהּ, הִלְלוּ יְהוָה. דְתַמָּן יְהוּ"ה. בְּנְגוּן וּבְזִמְרָא, חֶסֶד וּגְבוּרָה. בְּשִׁיר וּבְבִרְכָה, חֲכָמָה וּבִינָה. בְּאֲשְׁרֵי, כְּתָר. בְּתַהֲלָה, מְלָכוּת.

מְזוּמָר, בֵּיהּ ר"ז, וּבֵיהּ מו"ם. מְסַטְרָא דְזִמְרָא דְאוּרִייתָא וְזִמְרָא דְצִלוֹתָא. זִמְרָא מְסַטְרָא אַחְרָא, אֵיהּ מו"ם ז"ר. זִמְרָא בְּבִיתָא, חֶרְבָא בְּבִיתָא. נְדָה שְׁפַחָה בַת עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת זוֹנָה. וְדָא אַתְוּן מְזוּמ"ר. נְגוּ"ן, תַּמָּן ג"ן. הָכִי שְׁפִירוּ דְנְגוּנָא, בֵּיהּ הִלְל. כְּגוּן (שמות יב) לִיל שְׁמוּרִים הוּא לִי לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשְׁרֵי דְבֵיהּ שְׁרֵי עַלְמָא מְשַׁבְּחִין, (תהלים קמד) אֲשְׁרֵי הָעַם שְׁפַכָה לוֹ. בְּבִרְכָה, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת. בְּתַהֲלָה, תְּמִיד תַּהֲלֵתוּ בְּפִי.

זִמְרָא מְצַד אַחַר הוּא מו"ם ז"ר. זִמְרָא בְּבִית - חֶרְבָא בְּבִית. נְדָה שְׁפַחָה בַת עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת זוֹנָה. וְזֵה אוֹתִיוֹת מְזוּמ"ר. נְגוּ"ן - שְׁם ג"ן. כְּף יְפֵי הַנְּגוּן, בּוֹ הִלְל, כְּמוֹ (שמות יב) לִיל שְׁמֵרִים הוּא לֵה' לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשְׁרֵי שְׁבוּ שְׁרוּי הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים. (תהלים קמד) אֲשְׁרֵי הָעַם שְׁפַכָה לוֹ. בְּבִרְכָה - (שם לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת. בְּתַהֲלָה - תְּמִיד תַּהֲלֵתוּ בְּפִי.

בְּהוֹדְאוֹת, שְׁהוּא מְצַד הוּד. וַיִּקּוּם עִמּוֹ רַבִּי אֶלְעָא, בְּגִימַטְרִיא יב"ק, כְּקִי בְּתַלְכָּה.

וַיִּקּוּם עִמּוֹ רַבִּי יוֹדָאי, שְׁחֻשְׁבוֹנוֹ א"ל. כְּמוֹ מִיכָאֵל, מְלָאכִים רְשׁוּמִים בְּאֵל, כְּמוֹ (שם לא) יֵשׁ לְאֵל יָדִי. וְסוּד שְׁל אֵל - א' דְמוֹת אָדָם, ל' שְׁלֵשׁ חִיוֹת, שְׁהֵם אַרְבַּע פְּנִים לְכָל אַחַד, שְׁרַמּוּזִים (בַּה) בְּה' בְּחֻשְׁבֹן ל', שְׁלֵשׁ יוֹדִי"ן (עולות ל'). וְהֵם בְּרֵאשֵׁי שְׁלֵשׁ אֲזְכָרוֹת, שְׁהֵם ה' מְלָךְ, ה' מְלָךְ, ה' מְלָךְ לְעַלְמָם וָעֶד. וַיִּקּוּם עִמָּם רַבִּי אֲבָא, שְׁהוּא חֻשְׁבוֹנוֹ ד', אַרְבַּע חִיוֹת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא כְּאֵילָן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ וְחֻבְרַי, שְׁהֵם הַחֲמִשָּׁה שְׁהַזְפָּרְנוּ, כְּעַנְפִּים גְּדוּלִים שְׁל הָאֵילָן שְׁדוּמִים לְזְרוּעוֹת וְשׁוֹקִים.

קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וַיִּתְחַדְשׁוּ דְבָרִים מְפִיךְ בְּפִסּוּק זֵה שְׁמַקְדָם. לְמַנְצָח - שְׁם נְצַח, נְגוּן צַח. וּבוֹ נְקָרָא ה' בְּעַל נְצַחוֹן קְרַבּוֹת לְאֵמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת שְׁל הָעוֹלָם, וְרַחֲמִים וְדִין לְיִשְׂרָאֵל. וְסוּד הַדְּבָר - (משלי יא) וּבְאֲבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. מ"ל - שְׁבַעֲיָן שְׁמוֹת יֵשׁ לוֹ, וְעַם נְצַח וְהוּד ע"ב, כְּחוּשְׁבֹן חֶסֶד, וְסוּד הַדְּבָר - (תהלים טז) נְעִימּוֹת בִּימִינְךָ נְצַח.

הוּד - בוֹ הוּדוּ לֵה'. צְדִיק - בוֹ (תהלים לג) רְנָנוּ צְדִיקִים בֵּיה', וּבוֹ (ירמיה לא) רְנֹו לִיעֲקֹב שְׁמָחָה. תַּפְאָרְתָּ - בוֹ (תהלים ק) הִלְלוּ אֵל. הִלְלוּיָהּ, הִלְלוּ יְהוָה. שְׁשֵׁם יְהוּ"ה. בְּנְגוּן וּבְזִמְרָא - חֶסֶד וּגְבוּרָה. בְּשִׁיר וּבְבִרְכָה - חֲכָמָה וּבִינָה. בְּאֲשְׁרֵי - כְּתָר. בְּתַהֲלָה - מְלָכוּת. מְזוּמָר - בוֹ ר"ז וּבוֹ מו"ם. מְצַד הַזִּמְרָא שְׁל תוֹרָה וְזִמְרָא שְׁל תַּפְלָה.

זִמְרָא מְצַד אַחַר הוּא מו"ם ז"ר. זִמְרָא בְּבִית - חֶרְבָא בְּבִית. נְדָה שְׁפַחָה בַת עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים וּמְזוֹלוֹת זוֹנָה. וְזֵה אוֹתִיוֹת מְזוּמ"ר. נְגוּ"ן - שְׁם ג"ן. כְּף יְפֵי הַנְּגוּן, בּוֹ הִלְל, כְּמוֹ (שמות יב) לִיל שְׁמֵרִים הוּא לֵה' לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשְׁרֵי שְׁבוּ שְׁרוּי הָעוֹלָם מְשַׁבְּחִים. (תהלים קמד) אֲשְׁרֵי הָעַם שְׁפַכָה לוֹ. בְּבִרְכָה - (שם לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת. בְּתַהֲלָה - תְּמִיד תַּהֲלֵתוּ בְּפִי.

על שושן עדות, (תהלים ט) דא הוד. דאיהו שושן, סומק שליט על חנור, דנצח שליט איהו חנור על סומק. מאי עדות. דא צדיק. איהו ברית, דאיהו אחיד לשמיא וארעא. הדא הוא דכתיב, (דברים ד) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. מאי מכתם. מ"ף ת"ם מף, איהו צדיק. תם, עמודא דאמצעיטא, דרגא דיעקב. איש תם. גוף וברית חשבינן חד. ללמד, חסד וגבורה, דמתמן אורייתא אתיהיבת, ללמוד וללמד.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל (תהלים יב) למנצח על השמינית, דלא תזוז נצח מן הוד, דאיהו ספירה ח', אמר למנצח על השמינית. אמר בוצינא קדישא, אי הכי, בינה דרגא דילך, ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה, שנאמר (במדבר כז) ונתתה מהודך עליו.

אמר ליה, שפיר קא שאלת. ה' סלקא באת י', חמש זמנין עשר, לחמשין תרעין דבינה, ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד, הן חמש עשרה בכל ספירה, אינון חמשין. ובגין דא, מבינה עד הוד, כללא אתפשטותא קדא. לבתר אתא צדיק, ונטיל כל חמשין תרעין בלחודוי, למהוי שקיל לכל חמש, ואתקרי כל, דנטיל כל חמשין תרעין. ואוף הכי כללא, נטילת להו כללהו. אמר, כען ודאי אתיישב מלה על ברייה.

ועוד למנצח, תמן מ"ל עם נצח. ודא מ"ל מן חשמ"ל. מן ח"ש, הוד ונצח, אינון לקביל תרין שפון. ובגין דא אתקריאו שפון, חיון אשא ממללא. ובחגיגה עד היכן מעשה מרפכה, ואוקמוה מן וארא עד חשמל. דמסטרא דגבורה אתקריאו חיון אשא. ונהר דנפיק מזיען דלהון, יסוד. פלהו תלת אינון מרפכה לתפארת, אדם. מעשה מרפכה, דא מלכות. ובתלת אליו, איהו חכמה ובינה ודעת. ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין, דאין דורשין במעשה מרפכה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו.

היכן מעשה מרפכה? ופרשוה מן וארא, עד חשמל. שמצד הגבורה נקראו חיות אש. ונהר שיוצא מהזעה שלהם - יסוד. כל שלשת אלה מרפכה לתפארת, אדם. מעשה מרפכה זו מלכות. ובשלשת אלו, הוא חכמה ובינה ודעת. ולכן פרשוה בעלי המשנה שאין דורשים במעשה מרפכה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו.

על שושן עדות (שם ט) - זה הוד, שהוא שושן, אדם שולט על לכן, שהנצח שולט הוא לכן על אדם. מה זה עדות? זה צדיק. הוא ברית, שהוא אוהו את השמים ואת הארץ. זהו שפנתוב (דברים ד) העידתי בכם היום את השמים ואת הארץ. מה זה מכתם? מ"ף ת"ם. מף הוא צדיק, תם עמוד האמצעי, דרגת יעקב, (בראשית כה) איש תם. גוף וברית נחשבים לאחד. ללמד - חסד וגבורה, שמשם נתנה תורה ללמד וללמד. אמר לו, יפה אמרת, אבל (תהלים יב) למנצח על השמינית, שלא תזוז נצח מהוד, שהיא ספירה שמינית, אמר למנצח על השמינית. אמר המנורה הקדושה, אם כן, בינה דרגתך, ולמה פרשוה ונתן ההוד למשה שנאמר (במדבר כז) ונתתה מהודך עליו?

אמר לו, יפה שאלת. ה' עולה באות י', חמש פעמים עשר, לחמשים שערי בינה. והתפשטותם מחסד ועד הוד הן חמש, עשר בכל ספירה, הם חמשים. ומשום זה מבינה עד הוד, הכל התפשטות אחת. אחר כך בא צדיק, ולקח כל החמשים שערים לבדו, להיות שקול לכל החמש, ונקרא כל, שנוטל כל חמשים שערים. וגם כך פלה לקחה את כלם. אמר, כעת החישוב דבר זה על בריו.

ועוד למנצח - שם מ"ל עם נצח. וזה מ"ל מחשמ"ל. מן ח"ש - הוד ונצח, הם כנגד שתי השפתיים. ולכן נקראו שפתיים, חיות אש מדברות. ובחגיגה, עד היכן מעשה מרפכה מן וארא, עד חשמל. שמצד הגבורה נקראו חיות אש. ונהר שיוצא מהזעה שלהם - יסוד. כל שלשת אלה מרפכה לתפארת, אדם. מעשה מרפכה זו מלכות. ובשלשת אלו, הוא חכמה ובינה ודעת. ולכן פרשוה בעלי המשנה שאין דורשים במעשה מרפכה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו.

ועוד למנצח - שם מ"ל עם נצח. וזה מ"ל מחשמ"ל. מן ח"ש - הוד ונצח, הם כנגד שתי השפתיים. ולכן נקראו שפתיים, חיות אש מדברות. ובחגיגה, עד היכן מעשה מרפכה מן וארא, עד חשמל. שמצד הגבורה נקראו חיות אש. ונהר שיוצא מהזעה שלהם - יסוד. כל שלשת אלה מרפכה לתפארת, אדם. מעשה מרפכה זו מלכות. ובשלשת אלו, הוא חכמה ובינה ודעת. ולכן פרשוה בעלי המשנה שאין דורשים במעשה מרפכה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו.

היכן מעשה מרפכה? ופרשוה מן וארא, עד חשמל. שמצד הגבורה נקראו חיות אש. ונהר שיוצא מהזעה שלהם - יסוד. כל שלשת אלה מרפכה לתפארת, אדם. מעשה מרפכה זו מלכות. ובשלשת אלו, הוא חכמה ובינה ודעת. ולכן פרשוה בעלי המשנה שאין דורשים במעשה מרפכה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם ומבין מדעתו.